

БҰЙРЫҚ

06.09.2018ж.

Астана қаласы

ПРИКАЗ

№ 113

№

город Астана

**Прокурорлық қадағалауды ұйымдастырудың
кейбір мәселелері туралы**

«Прокуратура туралы» Қазақстан Республикасының 2017 жылғы 30 шілдедегі Заңының 37-бабының 4) тармақшасын басшылыққа ала отырып,
БҰЙЫРАМЫН:

1. Осы бұйрықтың 1-қосымшасына сәйкес қоса тіркеліп отырған Қылмыстық істер бойынша сотта мемлекет мүдделеріне өкілдік етуді және заңды күшіне енген сот актілерінің заңдылығын қадағалауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық бекітілсін.

2. «Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының заңды күшіне енген үкімдердің заңдылығын және олардың орындалуын қадағалау қызметі туралы ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының 2017 жылғы 7 қарашадағы № 129 бұйрығына мынадай өзгерістер енгізілсін:

көрсетілген бұйрыққа қосымшада, Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Күшіне енген үкімдердің заңдылығын және олардың орындалуын қадағалау қызметі туралы ережесінде:

4-тармақтың бесінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«талдау және сот практикасының бірізділігін қамтамасыз ету басқармасы;»;

7-тармақта:

бірінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:

«7. Талдау және сот практикасының бірізділігін қамтамасыз ету саласындағы Қызметтің негізгі функциялары;»;

3) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«3) қылмыстық істер бойынша мемлекеттік айыптауды қолдау және апелляциялық сатыдағы соттарға қатысу бойынша төмен тұрған прокуратуралардың жұмысын талдайды және үйлестіреді;»;

8-тармақтың 9) және 10) тармақшалары мынадай редакцияда жазылсын:

«9) заңды күшіне енген сот актілеріне баға беру нәтижелері бойынша қылмыстық істер бойынша қылмыстық қудалауды, бірінші, апелляциялық сатыдағы соттарда мемлекет мүдделеріне өкілдік етуді жүзеге асырған

прокурорлардың қызметінде анықталған кемшіліктер бойынша шаралар қабылдайды;

10) Бас Прокурордың немесе Қызметке жетекшілік ететін оның орынбасарының тапсырмасы бойынша бірінші, апелляциялық сатыдағы соттарда мемлекет мүдделеріне өкілдік етуді жүзеге асырады, сот актілерін қайта қарау туралы өтінішхат келтіреді.»;

12-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«12. Қызмет бастығының орынбасары (талдау жөніндегі):

1) Талдау қызметі мәселелеріне жетекшілік етеді;

2) Қызметтің мемлекеттік айыптауды қолдау, апелляциялық сатыдағы соттарға қатысу мәселелері бойынша төмен тұрған прокуратураларды әдістемелік қамтамасыз ету жұмысын ұйымдастырады;

3) Талдау және сот практикасының бірізділігін қамтамасыз ету басқармасында бақылауға алынбаған өтініштерді және құжаттарды бөледі.».

3. «Қылмыстық қудалаудың заңдылығын қадағалауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» Бас Прокурордың 2018 жылғы 18 ақпандағы № 19 бұйрығына мынадай өзгерістер енгізілсін:

Қылмыстық қудалаудың заңдылығын қадағалауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықта 5-бөлім, сондай-ақ 79-тармақтың үшінші абзацының 2) және 3) тармақшалары алып тасталсын;

Қылмыстық қудалаудың заңдылығын қадағалауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулыққа 7-қосымшада тоқсан сайын талдауға жататын бағыттар тізбесінде 2-тармақ алып тасталсын.

4. Осы бұйрықпен Қазақстан Республикасы прокуратура органдары, ведомстволары, мекемелері және білім беру ұйымдарының қызметкерлері таныстырылсын.

5. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының жетекшілік ететін орынбасарына жүктелсін.

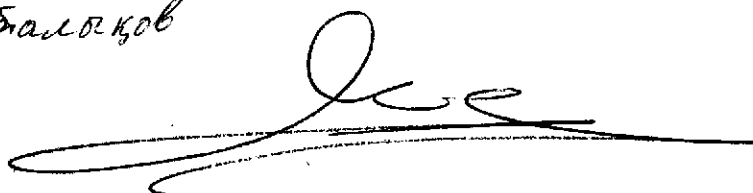
6. Осы бұйрық қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

**Қазақстан Республикасының
Бас Прокуроры**

Қ. Қожамжаров

 А. Абалокөв

**Қылмыстық істер бойынша сотта мемлекет мүдделеріне өкілдік
етуді және заңды күшіне енген сот актілерінің заңдылығын
қадағалауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Қылмыстық істер бойынша сотта мемлекет мүдделеріне өкілдік етуді және заңды күшіне енген сот актілерінің заңдылығын қадағалауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі - Нұсқаулық) «Прокуратура туралы» Қазақстан Республикасының 2017 жылғы 30 шілдедегі Заңына сәйкес әзірленді.

2. Сотта мемлекет мүдделеріне өкілдік ету мыналарды қамтиды:

қылмыстық істерді мәнісі бойынша қараған кезде бірінші және апелляциялық сатыдағы соттарда мемлекеттік айыптауды қолдау;

апелляциялық (жеке) шағымдар, прокурор өтінішхаттары бойынша қылмыстық істерді қараған кезде апелляциялық сатыдағы соттарға қатысу;

өтінішхаттар, наразылықтар, ұсыныстар бойынша кассациялық тәртіппен сот актілерін қараған кезде Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотына (бұдан әрі – Жоғарғы Сот) қатысу;

жанадан ашылған мән-жайлар бойынша іс жүргізуді қозғау туралы өтінішхаттарды қараған кезде соттарға қатысу.

3. Қылмыстық сот ісін жүргізуде заңды күшіне енген сот актілерінің заңдылығын жоғары қадағалауды (бұдан әрі - Қадағалау) Қазақстан Республикасының Бас Прокуроры (бұдан әрі – Бас Прокурор) тікелей, сондай-ақ оның бағынысындағы прокурорлар арқылы заңды күшіне енген сот актілерінің заңдылығын тексеру және олар заңсыз болған жағдайда оларға наразылық келтіру жолымен жүзеге асырады.

4. Сотта мемлекет мүдделеріне өкілдік ету және қылмыстық істер бойынша заңды күшіне енген сот актілерінің заңдылығын қадағалау міндеттері:

1) іс бойынша заңды, негізді және әділ қорытынды сот шешімінің шығарылуын қамтамасыз ету;

2) бірізді сот практикасын қалыптастыруға ықпал ету;

3) қылмыстық процеске қатысушылардың конституциялық құқықтары мен бостандықтарын қорғау болып табылады.

2-тарау. Мемлекеттік айыптауды қолдау және апелляциялық және кассациялық сатыдағы соттарға қатысу бойынша құзыреттердің ара-жігін ажырату

5. Аудандық, қалалық, ауданаралық, табиғатты қорғау, көлік прокуратуралары аумақтық соттылыққа сәйкес аудандық және оларға теңестірілген соттардың соттылығына жататын қылмыстық істер бойынша бірінші сатыдағы соттарда мемлекеттік айыптауды қолдауды қамтамасыз етеді.

6. Әскери прокуратуралар гарнизондардың әскери соттардың және қылмыстық істер бойынша мамандандырылған ауданаралық әскери соттардың соттылығына жататын қылмыстық істер бойынша мемлекеттік айыптауды қолдауды қамтамасыз етеді.

7. Аудандық, қалалық, ауданаралық прокуратуралар көлік прокуратурасының орналасқан жерінен шалғай болған (500 км жоғары) жағдайда көлік прокуратурасы сотқа жіберген хаттамалық нысанды істер бойынша мемлекеттік айыптауды қолдауды қамтамасыз етеді.

Көлік прокуратурасы қадағалау іс жүргізуінің көшірмесін тиісті прокуратураға дер кезінде жіберуге міндетті.

Аудандық, қалалық, ауданаралық прокуратуралар айыптау актісімен келіспеген кезде сот отырысы басталғанға дейін дәйектерді көрсетумен бұл туралы көлік прокуратурасына хабарлай отырып, іс бойынша қатысудан бас тартуға құқылы.

8. Процесс прокурорлары процесс прокурорлары тағайындаған істер бойынша белгіленген құзыретке қарамастан, бірінші сатыдағы соттарда мемлекеттік айыптауды қолдайды.

Процесс прокурорлары апелляциялық сатыдағы соттарда қылмыстық істерді мәнісі бойынша қараған кезде қатыспайды.

9. Аудандық және оларға теңестірілген прокуратуралар сондай-ақ дәрменсіз немесе басқаға тәуелді жағдайдағы өзіне тиесілі құқықтарды өз бетінше пайдалануға қабілетсіз тұлғалардың мүдделерінде прокурордың бастамасы бойынша басталған жеке айыптау істері бойынша қатысуды қамтамасыз етеді.

10. Облыс және оларға теңестірілген прокуратуралар (бұдан әрі – облыс прокуратуралары) қылмыстық істер бойынша мамандандырылған ауданаралық соттардың соттылығына жататын аса ауыр қылмыстар туралы қылмыстық істер бойынша бірінші сатыдағы соттарда мемлекеттік айыптауды қолдауды қамтамасыз етеді.

11. Облыс және оларға теңестірілген прокурорлар (бұдан әрі – облыс прокуроры) немесе олардың орынбасарлары төмен тұрған прокуратураға:

- 1) белгіленген соттылыққа қарамастан нақты іс бойынша;
- 2) қылмыстық істер бойынша мамандандырылған ауданаралық сот шалғай өңірде көшпелі отырыс өткізген жағдайда;
- 3) қылмыстық істер бойынша мамандандырылған ауданаралық соттардың соттылығына жататын аса ауыр емес істер бойынша мемлекеттік айыптауды қолдауды тапсыруы мүмкін.

12. Кәмелетке толмағандардың істері бойынша мамандандырылған ауданаралық соттардың соттылығына жататын қылмыстық істер бойынша мемлекеттік айыптауды, әдетте кәмелетке толмағандардың істерінде маманданған облыс прокуратурасының қызметкері (ювеналдық прокурор) қолдайды.

Мұндай істер жалпы юрисдикциядағы соттың қарауына берілген жағдайда не кәмелетке толмағандардың істері бойынша ауданаралық сот облыс орталығынан тыс орналасқан жағдайда мемлекеттік айыптауды қолдауды қамтамасыз етуді облыс прокуроры немесе оның орынбасары істі сотқа жіберген аудандық немесе оған теңестірілген прокуратураға тапсыруы мүмкін.

13. Бас Прокурор немесе оның орынбасары бекіткен айыптау актісі бар қылмыстық іс бойынша мемлекеттік айыптаушы Бас прокуратураның басшылығымен келісу бойынша тағайындалады.

Мұндай істі процесс прокуроры тергеген жағдайда мемлекеттік айыптауды қолдауды онымен бірге Бас прокуратураның басшылығымен келісу бойынша тағайындалған мемлекеттік айыптаушы жүзеге асыра алады.

14. Облыс прокуратуралары апелляциялық сатыдағы соттарда прокурорлардың қатысуын қамтамасыз етеді.

15. Бас көлік прокуратурасының апелляциялық сатыдағы соттары отырысына қатысуы мүмкін болмаған кезде күрделі емес және резонанстық емес істер бойынша қатысу облыс прокуратураларына жүктеледі (Астана қаласын қоспағанда).

Бұл ретте, Бас көлік прокуратурасы тиісті прокуратураға алдағы сот отырысы туралы дер кезінде хабарлауға және қадағалау іс жүргізуінің электрондық көшірмесін жіберуге міндетті.

Күрделі және резонанстық істер бойынша Бас көлік прокуратурасы шалғай өңірге қарамастан, көлік прокурорларының қатысуын қамтамасыз етуге міндетті.

16. Бас прокуратура Жоғарғы Соттың қылмыстық істер жөніндегі кассациялық сот алқасының отырыстарына прокурорлардың қатысуын қамтамасыз етеді.

3-тарау. Мемлекеттік айыптауды қолдау жөніндегі жұмысты ұйымдастыру

17. Өзінің процестік өкілеттіктерін жүзеге асырған кезде мемлекеттік айыптаушы тәуелсіз және тек заңға ғана бағынады.

Сот отырысы барысында мемлекеттік айыптаушы іс бойынша өз ұстанымында тұрудың заңды тәсілдері мен құралдарын дербес таңдайды.

Мемлекеттік айыптаушы сотқа дейінгі тергеу барысында жиналған дәлелдемелердің сотта жан-жақты, толық және объективті зерттелуін қамтамасыз етуге, уақтылы өтінішхатты мәлімдеуге тиіс.

Мемлекеттік айыптаушы алқа билерге кандидаттарды іріктеу процесіне белсенді түрде қатысуға, алқаның сапалы құрамын қалыптастыруға ықпал етуге міндетті.

18. Күрделі және резонанстық істер бойынша мемлекеттік айыптауды бірнеше прокурор қолдауы мүмкін.

19. Процесс прокуроры бірінші сатыдағы сотқа мемлекеттік айыптаушы ретінде қатысады. Прокуратура органы басшысының тапсырмасы бойынша процесс прокурорымен топта мемлекеттік айыптауды кез келген басқа прокурор (мемлекеттік айыптаушы) қолдай алады.

20. Мемлекеттік айыптаушы (оның ішінде процесс прокуроры) прокуратура органы басшысымен мыналарды:

1) айыптаудан бас тартуды (толығымен немесе ішінара);

2) едәуір ауыр немесе бастапқы айыптаудан ерекшеленетін айыптауды тануды;

3) мемлекет мүддесінде азаматтық талап қоюдан бас тартуды не оны қараусыз қалдыру туралы өтінішхатты;

4) сотталушының процесс келісімін жасасуды келіседі.

Жоғары тұрған прокуратура сотқа жіберген істер бойынша мемлекеттік айыптаушы (процесс прокуроры) айыптау актісін бекіткен адаммен өз позициясын келіседі.

21. Резонанстық істер бойынша мемлекеттік айыптаушы (процесс прокуроры) өз ұстанымын, оның ішінде жаза тағайындау мәселелері бойынша жоғары тұрған прокуратурамен келіседі.

22. Іске қатысатын мемлекеттік айыптаушы Жоғарғы Сот сот актісінің күшін жойғаннан кейін және қылмыстық істі жаңа сот талқылауына жібергеннен кейін өз ұстанымын Бас прокуратурамен талқылайды.

23. Мемлекеттік айыптауды қолдау барысы Бас прокуратураның немесе облыс прокуратурасының бақылауындағы қылмыстық істер бойынша мемлекеттік айыптаушы өз ұстанымын дер кезінде Бас прокуратурамен, облыс прокуратурасымен келісуге міндетті.

24. Прокуратура органының басшысы мемлекеттік айыптаушының ұстанымымен келіспеген не бір іс бойынша бірнеше мемлекеттік айыптаушының ұстанымдарының айтарлықтай алшақтығы жағдайында мемлекеттік айыптаушыны ауыстыру туралы мәселе шешіледі не айыптауды прокуратура органының басшысының өзі қолдайды.

25. Бір қылмыстық іс бойынша мемлекеттік айыптаушылар жиі ауысқан кезде прокуратура органының басшысы жұмысты дұрыс ұйымдастыруы мәніне бағаланады.

26. Сотта істер біріктірілген кезде, сондай-ақ едәуір ауыр немесе бастапқы айыптаудан ерекшеленетін айыптау қажет болған кезде мемлекеттік айыптаушы қылмыстық-процестік заңнамаға сәйкес прокуратура органының басшысы бекітетін жаңа айыптау актісін жасайды.

Процесс прокуроры тағайындалған істер бойынша жаңа айыптау актісін процесс прокуроры жасайды және бекітеді.

27. Кінәні мойындау туралы мәміле нысанындағы процестік келісімді прокуратура органының басшысымен келісілгеннен кейін мемлекеттік айыптаушы жасайды және оған қол қояды.

28. Жоғары тұрған прокуратура сотқа жіберген істер бойынша жаңа айыптау актісі немесе кінәні мойындау туралы мәміле нысанындағы процестік келісім бастапқы айыптау актісін бекіткен адаммен келісіледі.

29. Мемлекеттік айыптаушы сот жарыссөзі басталғанға дейін «Зандылық» автоматтандырылған ақпараттық жүйе (бұдан әрі – жүйе, ақпараттық жүйе) арқылы өз ұстанымының дұрыстығын СН-1 электрондық ақпараттық есепке алу құжатын (бұдан әрі - нысан) толтыру арқылы тексереді.

Мемлекеттік айыптаушы ақпараттық жүйенің талдамалық функциялары арқылы жаза түрі мен мерзімі (мөлшері) бойынша ұстанымды таңдаған кезде ұқсас мән-жайлары (бап, бөлік, тармақ, жынысы, жасы, жеңілдететін, ауырлататын және өзге де мән-жайлар) бар ұқсас істер бойынша республикалық сот практикасы зерттеледі.

30. Сот үкімі (қаулысы) жария етілгеннен кейін мемлекеттік айыптаушы он бес күн ішінде ақпараттық жүйе арқылы сот шешімінің заңдылығын СН-2 нысанын толтыру және жүйе ескертулерін талдау арқылы тексереді.

31. Мемлекеттік айыптаушы СН-1, СН-2 нысандарын уақтылы, толық және дұрыс толтырғаны үшін, сондай-ақ ақпараттық жүйеге электрондық үкімді (қаулыны) салғаны үшін жауапты болады.

32. Сот жарыссөздерінде мемлекеттік айыптаушы:

1) өз сөздерінде сот отырысында зерттелген материалдарға сілтеме жасайды;

2) дәлелдемелерді талдайды және оларды қылмыстық құқық бұзушылық құрамының нақты белгілерімен байланыстырады;

3) қылмыстық жауаптылық пен жазаны жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды, сотталушының жеке басын, оның өмір сүру жағдайы мен тәрбиесін, материалдық және отбасылық жағдайын, жасалғанға қатысын, қылмыстық құқық бұзушылық жасалғаннан кейінгі өзін-өзі ұстауын талдайды;

4) жаза түрі, мөлшері және мерзімі туралы ұсынысқа дәлел келтіреді, анағұрлым ауыр жаза ұсынылған жағдайда, жасалған қылмыстық құқық бұзушылық үшін көзделген анағұрлым қатаң жаза түрі жаза мақсаттарына қол жеткізуді қамтамасыз ете алмайтындығын дәлелдейді;

5) қылмыстық жауаптылықтан немесе жазалаудан босату туралы, жазаны өтеуден босату туралы немесе жазаны өтеуді кейінге қалдыру туралы ұсынысқа дәлел келтіреді;

6) қолданылуға жататын заңның нақты нормаларына, Жоғарғы Соттың нормативтік қаулыларына сілтеме жасайды;

7) процестік шығындар, мемлекет мүддесінде мәлімделген талап қоюлар, заттай дәлелдемелер тағдыры бойынша ұстанымын білдіреді.

33. Сот жарыссөздеріндегі мемлекеттік айыптаушының сөзі дәлелді, заңды түрде сауатты және профилактикалық әсер ететін болуға тиіс.

34. Мемлекеттік айыптаушы апелляциялық мерзімдерде оның қатысуымен шығарылған сот актісінің заңдылығын тексеруге міндетті.

Тексеріс нәтижелері туралы мемлекеттік айыптаушы прокуратура органының басшысына баяндайды.

Сот актісімен келіскен жағдайда, онда мемлекеттік айыптаушының және прокуратура органы басшысының қолымен тиісті белгі қойылады.

35. Аудандар прокурорлары және оларға теңестірілген прокурорлар айыптау үкімдерінің және бұйрық арқылы іс жүргізу тәртібімен қаралған істер бойынша іс жүргізуді тоқтату туралы қаулылардың заңдылығын тексеруді қамтамасыз етеді. Көрсетілген сот актілерінің заңдылығы, оның ішінде олардың көшірмелері алынған кезден бастап жеті күн ішінде СН-2 нысанын толтыру арқылы тексеріледі.

36. Заңсыз не негізсіз сот актісін анықтаған кезде мемлекеттік айыптаушы немесе прокуратура органының басшысы апелляциялық мерзімде апелляциялық сатыдағы сотқа өтінішхат келтіруге міндетті.

37. Ақтау үкімі немесе оңалтушы негіздер бойынша қылмыстық істі тоқтату туралы қаулы шығарылған кезде 24 сағат ішінде Бас прокуратураның Заңды күшіне енген үкімдердің заңдылығын және олардың орындалуын қадағалау қызметіне (бұдан әрі - Қызмет) хабарланады. Ақтау үкімінің немесе ҚПК-нің 35-бабының бірінші бөлігінің 1), 2), 5), 6), 7) және 8) тармақтары негізінде қылмыстық істі тоқтату туралы қаулының көшірмесі (бұдан әрі – оңалтушы негіздер) оларды соттан алғаннан кейін бірден Бас прокуратураға жібереді.

38. Оңалтушы негіздер бойынша ақтауға немесе істі тоқтатуға байланысты шығарылған соттың жеке қаулыларын қарау нәтижелері және қабылданған шаралар туралы Бас прокуратура хабардар етіледі.

39. Оңалтушы негіздер бойынша ақтау үкімімен немесе қылмыстық істі тоқтату туралы қаулымен келіскен кезде облыс прокуроры сот актісі күшіне енген күннен бастап бір айлық мерзімде Бас прокуратураға оның заңдылығы туралы қорытындыны жібереді.

40. Оңалтушы негіздер бойынша ақтау үкіміне немесе қылмыстық істі тоқтату туралы қаулыға кассациялық тәртіппен наразылық келтіру туралы өтінішхат қылмыстық іспен бірге сот актісі заңды күшіне енген күннен бастап бір айдан кешіктірмей Бас прокуратураға жіберіледі. Айрықша жағдайларда бұл мерзім ұзартылуы мүмкін, бірақ Бас прокуратураны мерзімін ұзарту себептері туралы хабардар ете отырып, бір айдан аспайтын мерзімге ұзартады.

4-тарау. Апелляциялық және кассациялық сатыдағы соттарға қатысу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру

41. Апелляциялық және кассациялық сатыдағы соттарға қатысатын прокурорлар сот актілерінің заңдылығы мен негізділігін сапалы тексеруді қамтамасыз етеді.

42. Жоғары тұрған сатыдағы сотта прокурор төмен тұрған сот сатыларына қатысқан прокурорлардың ұстанымдарымен байланысты емес, іс материалдарын толық көлемде тексереді және шағым берілгеніне не прокурордың апелляциялық өтінішхаты келтірілгеніне қарамастан, барлық

сотталғандарға қатысты қорытындыда үкімнің заңдылығы мен негізділігіне баға береді.

43. Апелляциялық сатыдағы сотқа прокурордың қатысу сапасы оның қорытындысының негізділігі мен объективтілігін негізге ала отырып бағаланады.

44. Апелляциялық сатыдағы сотта өз қорытындысында прокурор жасалған қылмыстың мән-жайларын, сотта тыңдалған түсініктемелерді, сараптамалық қорытындыларды, зерттелген материалдарды, оның ішінде бірінші сатыдағы соттың қарау нысаны болып табылмайтын материалдарды ескереді.

Бұл ретте, прокурор төмен тұрған прокурордың өтінішхаты дәлелдерімен байланысты емес және заң талаптары және істің мән-жайын жан-жақты, толық және объективті зерттеу үшін бар нақты деректер негізінде әрекет етеді.

45. Прокурордың қорытындысы мыналарды:

- 1) сотталғанның сауалнамалық деректерін;
- 2) іс бойынша шығарылған сот актілері туралы мәліметтерді;
- 3) істі қайта қарау негіздерін;
- 4) шағымның, өтінішхаттың мәнісін;
- 5) шағым, өтінішхат дәйектерін талдау және істің материалдарымен салыстыру, оның ішінде дәлелдемелердің жеткіліктілігіне, жол берілетіндігіне және дұрыстығына баға беріледі;
- 7) мемлекеттік айыптаушы ұстанымының негізділігі немесе негізсіздігі туралы қорытындыны;
- 8) болған сот актілерінің заңдылығы туралы қорытындыны;
- 9) прокурордың келтірілген апелляциялық өтінішхатының, апелляциялық шағымдардың негізділігі немесе негізсіздігі туралы қорытындыны қамтиды.

Апелляциялық сатыдағы сотта прокурордың қорытындысын облыс прокуроры немесе облыс прокурорының жетекшелік ететін орынбасары бекітеді.

Кассациялық сатыдағы сотта прокурордың қорытындысын Бас Прокурордың жетекшілік ететін орынбасары бекітеді.

46. Прокурордың апелляциялық өтінішхатын келтірген прокурор сот отырысы басталғанға дейін, егер мұндай талап бастапқы өтінішхатта қамтылмаған болса, сотталғанның жағдайының нашарлауы туралы мәселені қоймастан, өзінің прокурор өтінішхатын өзгертуге не жаңа дәлелдермен толықтыруға құқылы.

47. Апелляциялық өтінішхат келтірген прокурор немесе жоғары тұрған прокурор оны апелляциялық сатының отырысы басталғанға дейін кері қайтарып алуға құқылы.

48. Прокурордың апелляциялық өтінішхатынсыз айтарлықтай негіздер бойынша соттың үкімінің (қаулысының) күшін жою немесе өзгертудің әрбір фактісі облыс прокуратурасы тарапынан талдауға жатады. Талдау нәтижелері бұзушылықтарға жол бермеу бойынша шаралар қабылдау үшін төмен тұрған прокуратураларға жіберіледі.

Айтарлықтай негіздер бойынша заңды күші жойылған немесе өзгертілген үкімдерге (қаулыларға) мыналарға алып келетін заңсыз үкімдер (қаулылар) жатады:

1) мемлекеттік айыптаушы, сол сияқты апелляциялық сатыдағы прокурор айыптау ұстанымын ұстанған жағдайда кінәсізді соттау;

2) ақтау үкімін негізсіз шығару немесе оңалтушы негіздер бойынша істі тоқтату;

3) аса ауыр қылмыс санаты бойынша дұрыс емес саралау не қылмыстық теріс қылық құрамы болған кезде қылмыс үшін соттау;

4) жазаны тағайындау, қайталану түрін, қылмыстық атқару жүйесі мекемесін айқындау кезінде қылмыстық заңды анық түрде дұрыс қолданбау.

5-тарау. Заңды күшіне енген сот актілерінің заңдылығын қадағалауды ұйымдастыру

49. Қызмет заңды күшіне енген сот актілерінің заңдылығын қадағалауды жүзеге асыра отырып, соттан қылмыстық істі сұратады, болған сот актілерінің заңдылығын зерттейді және негіздер болған кезде Бас Прокурордың оларды кассациялық тәртіппен қайта қарау туралы наразылықтарды дайындайды.

50. Облыс прокуратурасы күшіне енген сот актілерінің заңдылығын қадағалауды жүзеге асыра отырып, өз бастамасы бойынша немесе Бас Прокурордың, оның орынбасарының немесе Қызмет бастығының тапсырмасы бойынша соттан қылмыстық істі сұратады, болған сот актілерінің заңдылығын зерттейді және негіздер болған кезде Бас Прокурорға кассациялық тәртіппен наразылық келтіру туралы өтінішхатты енгізеді.

51. Облыс прокурорының кассациялық тәртіппен наразылық келтіру туралы өтінішхатын Қызмет қылмыстық іс келіп түскен күннен бастап бір айлық мерзімде қарайды. Бұл мерзімді істің күрделілігіне немесе үлкен ауқымына байланысты Бас Прокурордың жетекшілік ететін орынбасары Қызмет бастығының баянаты бойынша, бірақ әр кез сайын бір айдан аспайтын мерзімге ұзартуы мүмкін.

52. Облыс прокурорының өтінішхаты кері қайтарылған жағдайда, Қызмет Бас Прокурордың жетекшілік ететін орынбасары бекітетін сот актілерінің заңдылығы туралы тиісті қорытындыны жасайды.

53. Сот актілерінің заңдылығы туралы қорытынды бірінші және апелляциялық саты соттарына қатысқан сотқа айыпталушыны берген, сотқа дейінгі іс жүргізудің, ал жүйелі бұзушылықтар жағдайында – олардың басшыларының заңдылығын, прокурорлар әрекеттері мен шешімдеріне баға беруді қадағалауды жүзеге асырған прокурорлардың әрекеттері мен шешімдеріне баға беруді қамтуға тиіс.

54. Облыс прокурорының тиісті өтінішхатынсыз оңалтушы негіздер бойынша Жоғарғы Сотта қылмыстық іс тоқтатылған кезде Қызмет осы қылмыстық іс бойынша прокурорлардың және олардың басшыларының әрекеттері мен шешімдеріне баға берілетін қорытындыны жасайды.

Қорытынды Бас Прокурордың жетекшілік ететін орынбасарына Бас Прокурорға одан әрі баяндау үшін ұсынылады.

55. Сотталғандардың жағдайын нашарлатуға бағытталған облыс прокурорларының өтінішхаттары, осы Нұсқаулықтың 26-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, Бас прокуратураға сот актісі заңды күшіне енгеннен кейін тоғыз айдан кешіктірілмей ұсынылады. Көрсетілген мерзім бұзылған жағдайда өтінішхатқа себептерді түсіндірулер қоса беріледі.

6-тарау. Жұмысты ұйымдастыру сапасын талдау және прокурорлардың жауаптылығы

56. Сотта мемлекет мүдделеріне өкілдік ету бойынша жұмысты ұйымдастыру сапасы тоқсан сайын облыс прокуратуралары мынадай:

- 1) мемлекеттік айыптауды қолдау сапасы;
- 2) заңсыз сот актілерін сапасы және апелляциялық ден қоюдың уақтылығы;
- 3) апелляциялық сатыдағы соттарға қатысу сапасы бағыттары бойынша талдайды.

57. Мемлекеттік айыптауды қолдау сапасы олардың жұмысының тиімділігін талдауды ескере отырып, оның ішінде сот отырыстарының бейне жазбаларын, мемлекеттік айыптаушылардың жұмыс сапасына қатысты сот қаулыларын мониторингтеу нәтижелері, сот актілерін жоғары тұрған соттарда қайта қарау нәтижелері бойынша бағаланады.

58. Заңсыз сот актілеріне апелляциялық ден қоюдың сапасы мен уақтылығы апелляциялық шағымдарды, кері қайтаруды қоса алғанда прокурорлардың өтінішхаттарын қарау нәтижелерін талдауды ескере отырып бағаланады. Бұл ретте, прокурордың апелляциялық өтінішхатын кері қайтару фактісі оны келтіру себептеріне және актінің өзінің сапасына баға бермей прокурор атына сын айтуға негіз болып табылмайды.

59. Апелляциялық саты соттарына қатысу сапасы олардың жұмысының тиімділігін талдауды ескере отырып, оның ішінде сот отырыстарының бейне жазбаларын, соттардың олардың қатысу сапасына қатысты жеке қаулыларды, айтарлықтай негіздер бойынша кассациялық сатыда сот актілерін қайта қарау нәтижелерін ескере отырып, олардың қорытындыларының негізділігін мониторингтеу нәтижелері бойынша бағаланады.

60. Айыпталушыны сотқа берген прокурордың жауаптылығы мәселесі сот сатыларында ақтау үкімін шығаруға немесе оңалтушы негіздер бойынша істі тоқтатуға не айтарлықтай негіздер бойынша сот актісін қайта қарауға алып келген сотқа дейінгі іс жүргізудің заңдылығын тиісінше емес қадағалау фактілері анықталған жағдайларда қаралады.

61. Мемлекеттік айыптаушының жауаптылығы туралы мәселе мемлекеттік айыптауды сапасыз қолдаған, сондай-ақ апелляциялық ден қоюсыз қалдырған не анық заңсыз сот актісіне уақтылы апелляциялық ден қоймаған (мерзімін өткізу) жағдайда қаралады.

62. Облыс прокурорының немесе оның орынбасарының немесе облыс және аудан прокуратурасының құрылымдық бөлімшесі басшылығының

жауаптылығы туралы мәселе олар тарапынан тікелей бұзушылық кезіндегі нақты қылмыстық істер бойынша да, бағынысты қызметкерлер мен прокуратуралар жұмысындағы жүйелі кемшіліктер мен бұзушылықтар бойынша да қаралады.

63. Сотта қылмыстық істер бойынша мемлекет мүдделерін білдіретін прокурор мыналар үшін:

айыптаудан негізді түрде бас тартқаны үшін;

егер ол сотқа дәлелдемелер арасынан тиісті материалдарды алып тастау туралы өтінішхатты мәлімдесе, сот қарауы барысында анықталған қылмыстық қудалаудың сотқа дейінгі сатысында жіберілген қателіктер мен бұзушылықтар үшін;

баға берілуі даулы сипатқа ие сот зерттеген дәлелдемелерге (материалдарға) негізделген ұстаным үшін тәртіптік жауап беруге жатпайды.

64. Ақтау үкімі немесе оңалтушы негіздер бойынша қылмыстық істі тоқтату туралы қаулы, саралауды өзгерту, егер:

айыптау ұстанымы қоғамдағы немесе процесс тарапынан наразылық көңіл күйіне (резонанс, жәбірленушілердің татуласпайтын ұстанымы) не құқық нормаларын даулы талқылаумен (бағалау сипаты) байланысты болса;

ақтау, саралауды өзгерту негіздері сотта ғана белгілі болса (куәлардың, іске қатысушылардың айғақтарының өзгеруі, қосымша сараптама, бұрын белгілі болмаған құжаттар және басқа да мән-жайлар);

прокурор ұстанымы жалпы қабылданған сот практикасына негізделген не белгілі бір іс санаты бойынша сот практикасын пысықтау қажеттігіне байланысты болса, мемлекеттік айыптаушының тәртіптік жауаптылығына негіз болып табылмайды.

65. Егер бірінші сатыдағы соттардың заңсыз сот актілері, бұзушылықтар жүйелі сипат алған жағдайларды қоспағанда, қатысушы прокурордың апелляциялық сатыдағы сотта немесе облыс прокурорының бастамасы бойынша кассациялық сатыдағы сотта заңға сәйкестікке келтірген болса, облыс прокурорлары және олардың орынбасарлары жауаптылыққа жатпайды.

66. Сыныптық шендері және әскери атақтары бар прокурорлар сот отырысына нысандық киімде қатысады.

7-тарау. Қорытынды ережелер

67. Қылмыстық істер бойынша соттарға қатысатын прокурорлардың кәсіптік және іскерлік сапасын мониторингтеу мақсатында Республикалық мемлекеттік айыптаушылар тізілімі (бұдан әрі - Тізілім) жүргізіледі. Прокурорлар облыс прокурорының өкімімен көрсетілген Тізілімге енгізіледі және одан алынады.

68. Облыс прокурорлары тұрақты негізде мемлекеттік айыптауды қолдау және қажетті құзыреті бар қызметкерлердің апелляциялық сатыға қатысуы бойынша бөлімшелерді жинақтауға шаралар қолданады.

69. Қызмет Құқық қорғау органдары академиясымен өзара іс-қимылды жүйелі негізде мемлекеттік айыптаушылардың біліктілігін арттыруға бағытталған оқытулар немесе өзге де іс-шараларды ұйымдастырады.

70. Мемлекеттік айыптаушылардың құрамын нығайту және толтыру мақсатында прокуратура органдарының басшылары бірінші сатыдағы соттарда үш жылға дейін жұмыс өтілі бар бағынышты қызметкердің жарты жылда бір реттен жиі емес қатысуын қамтамасыз етеді.

71. Мемлекеттік айыптаушылардың кәсіби шеберлігін арттыру, сотта мемлекеттік айыптауды қолдау сапасы үшін жауаптылықты күшейту мақсатында бас сот талқылауының аудиобейне жазбаларының хаттамалары таңдамалы түрде талданады.

72. Қылмыстық істер бойынша сотта мемлекет мүдделеріне өкілдік ету және заңды күшіне енген сот актілерінің заңдылығын қадағалау мәселелеріне байланысты тәртібін, мерзімін және нысанын Қызмет айқындайды.

73. Облыс прокурорларының орынбасарлары, аудан прокурорлары және оларға теңестірілген прокурорлар жарты жылда бір реттен жиі емес бірінші сатыдағы соттар мемлекеттік айыптауды жеке қолдайды.

БҰЙРЫҚ

06.09.2018г.

Астана қаласы

ПРИКАЗ

113

№

город Астана

**О некоторых вопросах
организации прокурорского надзора**

Руководствуясь подпунктом 4) статьи 37 Закона Республики Казахстан от 30 июня 2017 года «О прокуратуре», **ПРИКАЗЫВАЮ:**

1. Утвердить прилагаемую Инструкцию по организации представительства интересов государства в суде и надзора за законностью вступивших в силу судебных актов по уголовным делам, согласно приложению 1 к настоящему приказу.

2. Внести в приказ Генерального Прокурора Республики Казахстан от 7 ноября 2017 года № 129 «Об утверждении Положения о Службе по надзору за законностью приговоров, вступивших в силу, и их исполнением Генеральной прокуратуры Республики Казахстан» следующие изменения:

в приложении к указанному приказу, в Положении о Службе по надзору за законностью приговоров, вступивших в силу, и их исполнением Генеральной прокуратуры Республики Казахстан:

абзац пятый пункта 4 изложить в следующей редакции:

«управление анализа и обеспечения единообразия судебной практики;»;

в пункте 7:

абзац первый изложить в следующей редакции:

«7. Основные функции Службы в сфере анализа и обеспечения единообразия судебной практики:»;

подпункт 3) изложить в следующей редакции:

«3) анализирует и координирует работу нижестоящих прокуратур по поддержанию государственного обвинения и участию в судах апелляционной инстанции по уголовным делам;»;

подпункты 9) и 10) пункта 8 изложить в следующей редакции:

«9) по результатам оценки судебных актов, вступивших в законную силу, принимает меры по недостаткам, выявленным в деятельности прокуроров, осуществлявших уголовное преследование, представительство интересов государства в судах первой, апелляционной инстанций по уголовным делам;

10) по поручению Генерального Прокурора или его заместителя, курирующего Службу, осуществляет представительство интересов государства в судах первой, апелляционной инстанций, приносит ходатайства о пересмотре судебных актов.»;

пункт 12 изложить в следующей редакции:

«12. Заместитель начальника Службы (по аналитике):

1) курирует вопросы аналитической деятельности;

2) организует работу Службы по методическому обеспечению нижестоящих прокуратур по вопросам поддержания государственного обвинения, участия в судах апелляционной инстанции;

3) распределяет неконтрольные обращения и документы в управлении анализа и обеспечения единообразия судебной практики.».

3. Внести следующие изменения в приказ Генерального Прокурора от 18 февраля 2018 года № 19 «Об утверждении Инструкции по организации надзора за законностью уголовного преследования»:

в Инструкции по организации надзора за законностью уголовного преследования раздел 5, а также подпункты 2) и 3) абзаца третьего пункта 79 исключить;

в приложении 7 к Инструкции по организации надзора за законностью уголовного преследования в перечне направлений, подлежащих анализу ежеквартально, пункт 2) исключить.

4. С настоящим приказом ознакомить всех сотрудников органов, ведомств, учреждений и организации образования прокуратуры Республики Казахстан.

5. Контроль за исполнением настоящего приказа возложить на курирующего заместителя Генерального Прокурора Республики Казахстан.

6. Настоящий приказ вступает в силу со дня его подписания.

Генеральный Прокурор
Республики Казахстан

К. Кожамжаров

А. А. А. А. А.

ИНСТРУКЦИЯ

по организации представительства интересов государства в суде и надзора за законностью вступивших в силу судебных актов по уголовным делам

Глава 1. Общие положения

1. Настоящая Инструкция по организации представительства интересов государства в суде и надзора за законностью вступивших в силу судебных актов по уголовным делам (далее – Инструкция) разработана в соответствии с Законом Республики Казахстан от 30 июля 2017 года «О прокуратуре».

2. Представительство интересов государства в суде включает в себя:
поддержание государственного обвинения в судах первой и апелляционной инстанции при рассмотрении уголовных дел по существу;
участие в судах апелляционной инстанции при рассмотрении уголовных дел по апелляционным (частным) жалобам, ходатайствам прокурора;
участие в Верховном Суде Республики Казахстан (далее – Верховный Суд) при пересмотре судебных актов в кассационном порядке по ходатайствам, протестам, представлениям;
участие в судах при рассмотрении ходатайств о возбуждении производства по вновь открывшимся обстоятельствам.

3. Высший надзор (далее – надзор) за законностью судебных актов, вступивших в законную силу, в уголовном судопроизводстве осуществляется Генеральным Прокурором Республики Казахстан (далее – Генеральный Прокурор) как непосредственно, так и через подчиненных ему прокуроров путем проверки законности вступивших в законную силу судебных актов и их опротестования в случае незаконности.

4. Задачами представительства интересов государства в суде и надзора за законностью вступивших в силу судебных актов по уголовным делам являются:

- 1) обеспечение вынесения законного, обоснованного и справедливого итогового судебного решения по делу;
- 2) содействие формированию единообразной судебной практики;
- 3) защита конституционных прав и свобод участников уголовного процесса.

Глава 2. Разграничение компетенции по поддержанию государственного обвинения и участию в судах апелляционной и кассационной инстанций

5. Районные, городские, межрайонные, природоохранные, транспортные прокуратуры обеспечивают поддержание государственного обвинения в судах первой инстанции по уголовным делам, подсудным районным и приравненным к ним судам в соответствии с территориальной подсудностью.

6. Военные прокуратуры обеспечивают поддержание государственного обвинения по уголовным делам, подсудным военным судам гарнизонов и специализированным межрайонным военным судам по уголовным делам.

7. Районные, городские, межрайонные прокуратуры обеспечивают поддержание государственного обвинения по делам протокольной формы, направленным в суд транспортной прокуратурой, в случае отдаленности суда от дислокации транспортной прокуратуры (свыше 500 км).

Транспортная прокуратура обязана заблаговременно направить копию надзорного производства в соответствующую прокуратуру.

При несогласии с обвинительным актом районная, городская, межрайонная прокуратура вправе до начала судебного заседания отказаться от участия по делу, сообщив об этом транспортной прокуратуре с указанием мотивов.

8. Процессуальные прокуроры поддерживают государственное обвинение в судах первой инстанции, независимо от установленной компетенции, по делам, по которым они назначены процессуальными прокурорами.

Процессуальные прокуроры не участвуют при рассмотрении уголовных дел по существу в судах апелляционной инстанции.

9. Районные и приравненные к ним прокуратуры также обеспечивают участие по делам частного обвинения, начатым по инициативе прокурора в интересах лица, находящегося в беспомощном или зависимом состоянии либо по другим причинам не способного самостоятельно воспользоваться принадлежащими ему правами.

10. Прокуратуры областей и приравненные к ним прокуратуры (далее – прокуратуры областей) обеспечивают поддержание государственного обвинения в судах первой инстанции по уголовным делам об особо тяжких преступлениях, подсудным специализированным межрайонным судам по уголовным делам.

11. Прокурором области или приравненным к нему прокурором (далее – прокурор области) или его заместителем может быть поручено поддержание государственного обвинения нижестоящей прокуратуре:

- 1) по конкретному делу, независимо от установленной подсудности;
- 2) в случае проведения специализированным межрайонным судом по уголовным делам выездного заседания в отдаленном регионе;
- 3) по делам, подсудным специализированным межрайонным судам по уголовным делам, не представляющим особой сложности.

12. По уголовным делам, подсудным специализированному межрайонному суду по делам несовершеннолетних, государственное обвинение поддерживает, как правило, сотрудник прокуратуры области, специализирующийся на делах несовершеннолетних (ювенальный прокурор).

В случае передачи таких дел на рассмотрение суда общей юрисдикции либо в случае нахождения межрайонного суда по делам несовершеннолетних вне областного центра обеспечение поддержания государственного обвинения может быть поручено прокурором области или его заместителем районной или приравненной к ней прокуратуре, направившей дело в суд.

13. По уголовному делу с обвинительным актом, утвержденным Генеральным Прокурором или его заместителем, государственный обвинитель назначается по согласованию с руководством Генеральной прокуратуры.

В случаях расследования такого дела процессуальным прокурором поддержание государственного обвинения наряду с ним может осуществлять государственный обвинитель, назначенный по согласованию с руководством Генеральной прокуратуры.

14. Прокуратуры областей обеспечивают участие прокуроров в судах апелляционной инстанции.

15. При невозможности участия Главной транспортной прокуратуры в заседаниях судов апелляционной инстанции, участие по несложным и нерезонансным делам возлагается на прокуратуры областей (за исключением города Астаны).

При этом Главная транспортная прокуратура обязана заблаговременно сообщить соответствующему прокурору о предстоящем судебном заседании и направить электронную копию надзорного производства.

По сложным и резонансным делам Главная транспортная прокуратура обязана обеспечить участие транспортных прокуроров, независимо от удаленности региона.

16. Генеральная прокуратура обеспечивает участие прокуроров в заседаниях кассационной судебной коллегии по уголовным делам Верховного Суда.

Глава 3. Организация работы по поддержанию государственного обвинения

17. При осуществлении своих процессуальных полномочий государственный обвинитель независим и подчиняется только закону.

В ходе судебного заседания государственный обвинитель самостоятельно выбирает законные способы и средства отстаивания своей позиции по делу.

Государственный обвинитель должен обеспечить всестороннее, полное и объективное исследование в суде доказательств, собранных в ходе досудебного расследования, своевременно заявлять ходатайства.

Государственный обвинитель обязан активно участвовать в процессе отбора кандидатов в присяжные заседатели, способствовать формированию качественного состава коллегии.

18. По сложным и резонансным делам государственное обвинение могут поддерживать несколько прокуроров.

19. Процессуальный прокурор участвует в суде первой инстанции в качестве государственного обвинителя. По поручению руководителя органа прокуратуры в группе с процессуальным прокурором государственное обвинение может поддерживать любой другой прокурор (государственный обвинитель).

20. Государственный обвинитель (в том числе процессуальный прокурор) согласовывает с руководителем органа прокуратуры:

- 1) отказ от обвинения (полностью или частично);
- 2) предъявление более тяжкого обвинения или отличающегося от первоначального обвинения;
- 3) отказ от гражданского иска в интересах государства либо ходатайство об оставлении его без рассмотрения;
- 4) заключение с подсудимым процессуального соглашения.

По делам, направленным в суд вышестоящей прокуратурой, государственный обвинитель (процессуальный прокурор) согласовывает свою позицию с лицом, утвердившим обвинительный акт.

21. По резонансным делам государственный обвинитель (процессуальный прокурор) согласовывает свою позицию, в том числе по вопросам назначения наказания, с вышестоящей прокуратурой.

22. Государственный обвинитель, участвующий по делу после отмены судебного акта Верховным Судом и направления уголовного дела на новое судебное рассмотрение, обсуждает свою позицию с Генеральной прокуратурой.

23. По уголовным делам, по которым ход поддержания государственного обвинения находится на контроле Генеральной прокуратуры или прокуратуры области, государственный обвинитель обязан заблаговременно согласовать свою позицию соответственно с Генеральной прокуратурой, прокуратурой области.

24. В случае несогласия руководителя органа прокуратуры с позицией государственного обвинителя либо существенного расхождения позиций нескольких государственных обвинителей по одному и тому же делу решается вопрос о замене государственного обвинителя либо обвинение поддерживает сам руководитель органа прокуратуры.

25. При частой смене государственных обвинителей по одному и тому же уголовному делу оценивается руководитель органа прокуратуры на предмет правильности организации работы.

26. При соединении дел в суде, а также при необходимости предъявления более тяжкого обвинения или отличающегося от первоначального обвинения государственный обвинитель в соответствии с уголовно-процессуальным законодательством составляет новый обвинительный акт, который утверждается руководителем органа прокуратуры.

По делам, по которым назначен процессуальный прокурор, новый обвинительный акт составляется и утверждается процессуальным прокурором.

27. Процессуальное соглашение в форме сделки о признании вины составляется и подписывается государственным обвинителем после согласования с руководителем органа прокуратуры.

28. По делам, направленным в суд вышестоящей прокуратурой, новый обвинительный акт или процессуальное соглашение в форме сделки о

признании вины, согласовывается с лицом, утвердившим первоначальный обвинительный акт.

29. Государственный обвинитель до начала судебных прений проверяет правильность своей позиции через автоматизированную информационную систему «Зандылык» (далее – система, информационная система) путем заполнения электронного информационного учетного документа (далее – форма) СН-1.

При избрании государственным обвинителем позиции по виду и сроку (размеру) наказания посредством аналитических функций информационной системы изучается республиканская судебная практика по аналогичным делам со схожими обстоятельствами (статья, часть, пункт, пол, возраст, смягчающие, отягчающие и иные обстоятельства).

30. После оглашения приговора (постановления) суда государственный обвинитель в течении пятнадцати дней проверяет через информационную систему законность судебного решения путем заполнения формы СН-2 и анализа предупреждений системы.

31. Государственный обвинитель несет ответственность за своевременное, полное и достоверное заполнение форм СН-1, СН-2, а также вложение в информационную систему электронного приговора (постановления).

32. В судебных прениях государственный обвинитель:

- 1) ссылается в своей речи на материалы, которые были исследованы в судебном заседании;
- 2) анализировать доказательства и связывать их с конкретными признаками состава уголовного правонарушения;
- 3) анализировать обстоятельства, смягчающие и отягчающие уголовную ответственность и наказание, личность подсудимого, условия его жизни и воспитания, материальное и семейное положение, отношение к содеянному, поведение до и после совершения уголовного правонарушения;
- 4) аргументировать предложение о виде, размере и сроке наказания, в случае предложения более строгого наказания, мотивировать, почему менее строгий вид наказания из числа предусмотренных за совершенное уголовное правонарушение не сможет обеспечить достижение целей наказания;
- 5) аргументировать предложение об освобождении от уголовной ответственности или наказания, об освобождении от отбывания наказания или об отсрочке отбывания наказания;
- 6) ссылаться на конкретные нормы закона, подлежащие применению, нормативные постановления Верховного Суда;
- 7) выражать позицию по процессуальным издержкам, заявленным искам в интересах государства, судьбе вещественных доказательств.

33. Речь государственного обвинителя в судебных прениях должна быть мотивированной, юридически грамотной и оказывающей профилактическое воздействие.

34. Государственный обвинитель в апелляционные сроки обязан проверить законность вынесенного с его участием судебного акта.

О результатах проверки государственный обвинитель докладывает руководителю органа прокуратуры.

В случае согласия с судебным актом на нем делается соответствующая отметка с подписью государственного обвинителя и руководителя органа прокуратуры.

35. Прокуроры районов и приравненные к ним прокуроры обеспечивают проверку законности обвинительных приговоров и постановлений о прекращении производства по делам, рассмотренным в порядке приказного производства. Законность указанных судебных актов проверяется, в том числе путем заполнения формы СН-2, в течение семи дней с момента получения их копий.

36. При выявлении незаконного либо необоснованного судебного акта государственный обвинитель или руководитель органа прокуратуры в апелляционные сроки обязаны принести ходатайство в суд апелляционной инстанции.

37. При вынесении оправдательного приговора или постановления о прекращении уголовного дела по реабилитирующим основаниям в течение 24 часов информируется Служба по надзору за законностью приговоров, вступивших в силу, и их исполнением Генеральной прокуратуры (далее – Служба). Копия оправдательного приговора или постановления о прекращении уголовного дела на основании пунктов 1), 2), 5), 6), 7) и 8) части первой статьи 35 УПК (далее – реабилитирующие основания) направляется в Генеральную прокуратуру сразу после получения их из суда.

38. О результатах рассмотрения частных постановлений судов, вынесенных в связи с оправданием или прекращением дела по реабилитирующим основаниям, и принятых мерах уведомляется Генеральная прокуратура.

39. При согласии с оправдательным приговором или постановлением о прекращении уголовного дела по реабилитирующим основаниям прокурор области в месячный срок со дня вступления судебного акта в силу направляет в Генеральную прокуратуру заключение о его законности.

40. Ходатайство о принесении протеста в кассационном порядке на оправдательный приговор или постановление о прекращении уголовного дела по реабилитирующим основаниям вместе с уголовным делом направляется в Генеральную прокуратуру не позднее одного месяца со дня вступления судебного акта в законную силу. В исключительных случаях этот срок может быть продлен, но не более чем на месяц, с уведомлением Генеральной прокуратуры о причинах продления.

Глава 4. Организация работы по участию в судах апелляционной и кассационной инстанций

41. Прокуроры, участвующие в судах апелляционной и кассационной инстанций, обеспечивают качественную проверку законности и обоснованности судебных актов.

42. В суде вышестоящей инстанции прокурор не связан с позицией прокуроров, участвовавших в нижестоящих судебных инстанциях, проверяет материалы дела в полном объеме и в отношении всех осужденных, вне зависимости от того, подана ли ими жалоба либо принесено апелляционное ходатайство прокурора, в заключении дает оценку законности и обоснованности приговора.

43. Качество участия прокурора в суде апелляционной и кассационной инстанций оценивается, исходя из обоснованности и объективности его заключения.

44. В своем заключении в суде апелляционной инстанции прокурор учитывает обстоятельства совершенного преступления, заслушанные в суде объяснения, экспертные заключения, исследованные материалы, в том числе не являвшиеся предметом рассмотрения суда первой инстанции.

При этом прокурор не связан с доводами ходатайства нижестоящего прокурора и действует, исходя из требований закона и имеющихся фактических данных для всестороннего, полного и объективного исследования обстоятельств дела.

45. Заключение прокурора включает:

- 1) анкетные данные осужденного;
- 2) сведения о вынесенных по делу судебных актах;
- 3) основания пересмотра дела;
- 4) существо жалобы, ходатайства;
- 5) анализ и сопоставление доводов жалобы, ходатайства с материалами дела, в том числе дается оценка достаточности, допустимости и достоверности доказательств;
- 7) вывод об обоснованности или необоснованности позиции государственного обвинителя;
- 8) вывод о законности состоявшихся судебных актов;
- 9) вывод об обоснованности или необоснованности принесенного апелляционного ходатайства прокурора, апелляционных жалоб.

Заключение прокурора в суде апелляционной инстанции утверждается прокурором области или курирующим заместителем прокурора области.

Заключение прокурора в суде кассационной инстанции утверждается курирующим заместителем Генерального Прокурора.

46. Прокурор, принесший апелляционное ходатайство прокурора, до начала заседания суда вправе изменить либо дополнить новыми доводами свое ходатайство прокурора, без поставки вопроса об ухудшении положения осужденного, если такое требование не содержалось в первоначальном ходатайстве.

47. Прокурор, принесший апелляционное ходатайство, или вышестоящий прокурор вправе отозвать его до начала заседания суда апелляционной инстанции.

48. Каждый факт отмены или изменения приговора (постановления) суда по существенным основаниям без апелляционного ходатайства прокурора подлежит анализу со стороны прокуратуры области. Результаты

анализа направляются нижестоящим прокуратурам для принятия мер по недопущению нарушений.

К отмененным или измененным приговорам (постановлениям) по существенным основаниям относятся незаконные приговоры (постановления), которые повлекли:

1) осуждение невиновного, в случаях, когда государственный обвинитель, а равно прокурор в апелляционной инстанции занимал обвинительную позицию;

2) необоснованное вынесение оправдательного приговора или прекращение дела по реабилитирующим основаниям;

3) неправильную квалификацию по более тяжкой категории преступления либо осуждение за преступление при наличии состава уголовного проступка;

4) явное неправильное применение уголовного закона при назначении наказания, определении вида рецидива, вида учреждения уголовно-исполнительной системы.

Глава 5. Организация надзора за законностью судебных актов, вступивших в силу

49. Служба, осуществляя надзор за законностью вступивших в силу судебных актов, запрашивает уголовные дела из суда, изучает законность состоявшихся судебных актов и при наличии оснований готовит протесты Генерального Прокурора об их пересмотре в кассационном порядке.

50. Прокуратура области, осуществляя надзор за законностью вступивших в силу судебных актов, по собственной инициативе или по поручению Генерального Прокурора, его заместителя или начальника Службы запрашивает уголовные дела из суда, изучает законность состоявшихся судебных актов и при наличии оснований вносит Генеральному Прокурору ходатайство о принесении протеста в кассационном порядке.

51. Ходатайство прокурора области о принесении протеста в кассационном порядке рассматривается Службой в месячный срок со дня поступления уголовного дела. Этот срок ввиду сложности или большого объема дела может быть продлен курирующим заместителем Генерального Прокурора по рапорту начальника Службы, но каждый раз не более чем на один месяц.

52. В случае отклонения ходатайства прокурора области Службой составляется соответствующее заключение о законности судебных актов, которое утверждается курирующим заместителем Генерального Прокурора.

53. Заключение о законности судебных актов должно содержать оценку действиям и решениям прокуроров, осуществлявших надзор за законностью досудебного производства, предавших обвиняемого суду, участвовавших в судах первой и апелляционной инстанций, а в случае систематических нарушений – их руководителей.

54. При прекращении в Верховном Суде уголовного дела по реабилитирующим основаниям, без соответствующего ходатайства прокурора области, Службой составляется заключение, в котором дается оценка действиям и решениям прокуроров и их руководителей по данному уголовному делу. Заключение представляется курирующему заместителю Генерального Прокурора для последующего доклада Генеральному Прокурору.

55. Ходатайства прокуроров областей, направленные на ухудшение положения осужденных, представляются в Генеральную прокуратуру не позднее девяти месяцев после вступления судебного акта в законную силу, за исключением случаев, предусмотренных пунктом 26 настоящей Инструкции. В случае нарушения указанного срока, к ходатайству прилагается объяснения причин.

Глава 6. Анализ качества организации работы и ответственность прокуроров

56. Качество организации работы по представительству интересов государства в суде ежеквартально анализируется прокуратурами областей по следующим направлениям:

- 1) качество поддержания государственного обвинения;
- 2) качество и своевременность апелляционного реагирования на незаконные судебные акты;
- 3) качество участия в судах апелляционной инстанции.

57. Качество поддержания государственного обвинения оценивается с учетом анализа эффективности их работы, в том числе по результатам мониторинга видеозаписей судебных заседаний, частных постановлений судов относительно качества работы государственных обвинителей, результатов пересмотра судебных актов в вышестоящих судах.

58. Качество и своевременность апелляционного реагирования на незаконные судебные акты оценивается с учетом анализа результатов рассмотрения апелляционных жалоб, ходатайств прокурор, включая их отзыв. При этом факт отклонения апелляционного ходатайства прокурора не является основанием для критики в адрес прокурора без оценки причин его принесения и качества самого акта.

59. Качество участия в судах апелляционной инстанции оценивается с учетом анализа эффективности их работы, в том числе по результатам мониторинга видеозаписей судебных заседаний, частных постановлений судов относительно качества их участия, обоснованности их заключений с учетом результатов пересмотра судебных актов в кассационной инстанции по существенным основаниям.

60. Вопрос об ответственности прокурора, предававшего обвиняемого суду, рассматривается в случаях выявления в судебных стадиях фактов ненадлежащего надзора за законностью досудебного производства, повлекшего вынесение оправдательного приговора или прекращение дела по реабилитирующим основаниям либо пересмотр судебных актов по существенным основаниям.

61. Вопрос об ответственности государственного обвинителя рассматривается в случае некачественного поддержания государственного обвинения, а также оставления без апелляционного реагирования либо несвоевременного апелляционного реагирования (пропуск срока) на явно незаконный судебный акт.

62. Вопрос об ответственности прокурора области или его заместителя или руководства структурного подразделения прокуратуры области и района рассматривается, как по конкретным уголовным делам при непосредственном нарушении с их стороны, так и по системным недостаткам и нарушениям в работе подчиненных сотрудников и прокуратур.

63. Прокурор, представлявший интересы государства в суде по уголовным делам, не подлежит дисциплинарной ответственности:

за обоснованный отказ от обвинения;

за ошибки и нарушения, допущенные на досудебной стадии уголовного преследования, выявленные в ходе судебного рассмотрения, если им заявлено суду ходатайство об исключении соответствующих материалов из числа доказательств;

за позицию, основанную на исследованных судом доказательствах (материалах), оценка которых носила спорный характер.

64. Оправдательный приговор или постановление о прекращении уголовного дела по реабилитирующим основаниям, изменение квалификации не являются основаниями для дисциплинарной ответственности государственного обвинителя, если:

обвинительная позиция связана с протестными настроениями в обществе или стороны процесса (резонанс, непримиримая позиция потерпевших) либо спорным толкованием норм права (оценочный характер);

основания оправдания, изменения квалификации стали известны только в суде (изменение показаний свидетелей, участников дела, дополнительные экспертизы, ранее неизвестные документы и другие обстоятельства);

позиция прокурора была основана на общепринятой судебной практике либо связана с необходимостью выработки судебной практики по определенной категории дел.

65. Не подлежат ответственности прокуроры областей и их заместители, если незаконные судебные акты судов первой инстанции приведены в соответствие с законом в суде апелляционной инстанции по инициативе участвующего прокурора или в суде кассационной инстанции по инициативе прокурора области, за исключением случаев, когда нарушения носят системный характер.

66. Прокуроры, имеющие классные чины и воинские звания участвуют в судебном заседании в форменной одежде.

Глава 7. Заключительные положения

67. В целях мониторинга профессиональных и деловых качеств прокуроров, участвующих в судах по уголовным делам, ведется Республиканский реестр государственных обвинителей (далее – Реестр).

Прокуроры включаются в указанный Реестр и исключаются из него распоряжением прокурора области.

68. Прокуроры областей на постоянной основе принимают меры к укомплектованию подразделений по поддержанию государственного обвинения и участию в апелляционной инстанции сотрудниками, имеющими необходимые компетенции.

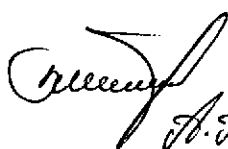
69. Служба во взаимодействии с Академией правоохранительных органов на системной основе организывает обучение или иные мероприятия, направленные на повышение квалификации государственных обвинителей.

70. В целях укрепления и восполнения состава государственных обвинителей руководители органов прокуратуры обеспечивают участие подчиненных сотрудников, имеющих стаж работы до трех лет, в судах первой инстанции не реже одного раза в полугодие.

71. С целью повышения профессионального мастерства государственных обвинителей, усиления ответственности за качество поддержания государственного обвинения в суде, выборочно анализируются протоколы аудиовидеозаписей главного судебного разбирательства.

72. Порядок, сроки и форма анализов и обобщений, связанных с вопросами представительства интересов государства в суде и надзора за законностью вступивших в силу судебных актов по уголовным делам определяются Службой.

73. Заместители прокуроров областей, прокуроры районов и приравненные к ним лично поддерживают государственное обвинение в судах первой инстанции не реже одного раза в полугодие.

А. Атаааков